

Lietuvos metrologijos inspekcijos 2013 m. II ketv. veiklos ataskaita

Veiklos rezultatai

Lietuvos metrologijos inspekcija (toliau – Inspekcija, LMI), vadovaudamasi 2013 m. II ketv. darbo planu, patikrino, kaip AB „Lietuvos dujos“ filialuose, juvelyrinių dirbinių prekybos bendrovėse, dirbtuvėse, VĮ „Lietuvos prabavimo rūmai“, degalinėse, prekybos ir viešojo maitinimo įmonėse, turgavietėse ir kitose ūkio subjektuose laikomasi Lietuvos Respublikos metrologijos įstatymo (Žin., 1996, Nr. 74-1768; 2006, Nr. 77-2966) ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimų.

Diegiant verslą kontroliuojančių institucijų veiklos optimizavimo priemones, ūkio subjektai buvo prieš 10 d. d. įspėjami apie planuojamą atlikti pas juos patikrinimą, mėnesio patikrinimų planai buvo skelbiami LMI interneto svetainėje, patikrinimų planai buvo sudaromi atsižvelgiant į galimos rizikos faktorius planuojamose tikrinti srityse, didžioji patikrinimų dalis buvo atlikta didelės rizikos ūkio subjektuose, buvo vykdomi konsultavimo renginiai ūkio subjektams, jie buvo taip pat konsultuojami individualiai bei telefonu, buvo teikiama jiems metodinė pagalba, patikrinimuose buvo naudojami parengti ir patvirtinti 2 kontroliniai klausimynai, vykdomos ūkio subjektų apklausos pagal parengtas anketas, nebuvo nubaustas nei vienas verslininkas jo pirmaisiais veiklos metais, buvo vykdomos kitos priežiūros naštos ūkio subjektams mažinimo priemonės.

Inspekcija per ketvirtį iš viso atliko 1048-ius patikrinimus, kurių metu nustatė 170 (16,2 %) pažeidimų, už kuriuos 102-iems atsakingiems asmenims skyrė 12500 Lt baudų. Atlikti 782 (74,6 %) patikrinimai didelės rizikos srityse. 2013 m. II ketv. vidutinė patikrinimo trukmė buvo 1 val. 36 min.

Atlikti 992 (94,7 %) patikrinimai įspėjant ūkio subjektus prieš 10 d. d. apie planuojamą pas juos atlikti patikrinimą. Dėl išankstinio LMI įspėjimo apie planuojamą atlikti patikrinimą juvelyrinių dirbinių prekybos bendrovėse, motorinių kelių transporto priemonių remonto ir aptarnavimo bei suskystintą dujų įrangą montuojančiose, prekybos ir viešojo maitinimo įmonėse, naftos produktų degalinėse ir kt. 112 įmonių (11,3 % įspėtų apie patikrinimą įmonių) pašalino pažeidimus per įspėjamąjį laikotarpį, 207-ių matavimo priemonių (toliau – MP) atliko privalomą metrologinę patikrą ar kitaip pašalino teisinės metrologijos reikalavimų pažeidimus.

I. Kontroliuojant MP būklę ir jų naudojimą bei vykdant jų rinkos priežiūrą, atlikti 875 patikrinimai, nustatyti 133 (15,2 %) pažeidimai.

Patikrinus 9-ius AB „Lietuvos dujos“ filialus nustatyta, kad skaitikliai keičiami pagal buitinių dujų skaitiklių atrankinės metrologinės patikros patvirtintus grafikus, kuriuose nurodyti kontrolinių grupių dydžiai, imties dydžiai, kontrolinės grupės ir tikrinamų imties skaitiklių kiekis, laikomasi Valstybinės metrologijos tarnybos direktoriaus 2008 m. birželio 11 d. įsakymo Nr. V-51 „Dėl atrankinės patikros taikymo buitiniams dujų skaitikliams“ (Žin., 2008, Nr. 68-2614) reikalavimų.

Baigiami rinkti duomenys apie iki 2004 m. sumontuotus skaitiklius be temperatūros korekcijos, kurie įrengti apšildomoje patalpoje, tačiau neišlaikytas ne trumpesnis kaip 2,5 metro atstumas nuo vamzdžio iki skaitiklio (Dujų sistemų pastatuose įrengimo taisyklės (Žin., 2012, Nr. 3-96). Pasibaigus patikros galiojimo laikui minėti skaitikliai keičiami skaitikliais su temperatūros korekcija. Patikrinus individualių namų ir daugiabučių namų butuose įrengtus 258 buitinius dujų skaitiklius, pažeidimų nenustatyta.

Patikrinus 152 juvelyrinių dirbinių prekybos bendroves, 36-se (23,7 %) nustatyti pažeidimai. Daugiausia pažeidimų nustatyta Vilniaus (83,3 %), Klaipėdos (25 %) ir Panevėžio (20 %) apskrityse. Iš patikrintų 168 MP (svarstyklės, svareliai) 36 svarstyklių (21,4 %) tikslumo parametrai neatitiko Tauriųjų metalų ir brangakmenių, jų gaminių realizavimo, supirkimo, perdirbimo, naudojimo, sandėliavimo, apskaitos, saugojimo ir transportavimo taisyklių (Žin., 2012, Nr. 124-6258) 23 p. reikalavimų. Dėl išankstinio LMI įspėjimo apie planuojamą atlikti patikrinimą 9 (5,9 %) bendrovės pašalino pažeidimus, atliko 9-ių (5,4 %) MP metrologinę patikrą.

Nustatyta, kad svarstyklių, kurių metrologinė patikra atlikta po 2013 m. gegužės 1 d., patikros sertifikatuose nurodyta svarstyklių naudojimo vietovės gravitacijos vertė, išskyrus toms, kurios turi automatinį suderinimą vietinei gravitacijos vertei (Valstybinės metrologijos tarnybos direktoriaus 2012 m. spalio 11 d. įsakymas Nr. V-127 „Dėl gravitacijos vertės taikymo neautomatinėms elektroninėms svarstyklėms“ (Žin., 2012, Nr. 120-6063).

Atlikus patikrinimus 101-oje degalų (benzino, dyzelino) degalinėje, 14-oje iš jų (13,9 %) nustatyti pažeidimai. Atlikus 1489 MP būklės ir naudojimo kontrolę, nustatyta, kad 47-ios MP neatitiko teisinės metrologijos reikalavimų (naudojamos metrologiškai nepatikrintos degalų įpylimo kolonėlės, degalų talpyklos). Patikrinus dozavimą nustatyta, kad 9 iš 407-nių tikrintų dozatorių faktinė santykinė tūrio matavimo paklaida viršijo leistiną $\pm 0,5$ % paklaidą: 1 dozatoriaus paklaida – minus 0,96 % (degalai įpilami vartotojo naudai), 2 dozatorių – plus 0,51 % (degalai įpilami vartotojo nenaudai), 3 dozatorių – plus 0,53 % (degalai įpilami vartotojo nenaudai), 1 dozatorius – plus 0,55 % (degalai įpilami vartotojo nenaudai) ir 2 dozatorių – plus 0,94 % (degalai įpilami vartotojo nenaudai).

Dėl išankstinio LMI įspėjimo apie planuojamą atlikti patikrinimą 4 (4,0 %) degalinės pašalino pažeidimus, atliko 27-ių MP metrologinę patikrą.

Atlikus patikrinimus 59-ose automobilinių dujų degalinėse, 7-ose iš jų (11,9 %) nustatyti pažeidimai. Atlikus 266 MP būklės ir naudojimo kontrolę nustatyta, kad 10 (3,8 %) MP neatitiko teisinės metrologijos reikalavimų. Patikrinus dozavimą nustatyta, kad 2-jų iš 35-ių dozatorių faktinė santykinė tūrio matavimo paklaida viršijo leistiną $\pm 1,0$ % paklaidą: 1 dozatoriaus paklaida – minus 1,11 % (dujos įpilamos vartotojo naudai) ir 1 dozatoriaus – plus 1,02 % (dujos įpilamos vartotojo nenaudai).

Dėl išankstinio LMI įspėjimo apie planuojamą atlikti patikrinimą 3 (5,1 %) degalinės pašalino pažeidimus, atliko 9-ių MP metrologinę patikrą.

Ne visose degalų (benzino, dyzelino) ir automobilinių dujų degalinėse laikomasi Valstybinės metrologijos tarnybos direktoriaus 2010 m. birželio 7 d. įsakymu Nr. V-54 patvirtintų Laikinių degalų įpylimo kolonėlių techninės ir programinės įrangos apsaugos taisyklių (Žin., 2010, Nr. 70-3534) ir Valstybinės metrologijos tarnybos direktoriaus 2013 m. balandžio 11 d. įsakymu Nr. V-63 patvirtintų Degalų įpylimo kolonėlių techninės ir programinės įrangos apsaugos nuo rodmenų klastojimo taisyklių (Žin., 2013, Nr. 41-2035) reikalavimų. 7-ių degalų (benzino, dyzelino) ir 4-ių automobilinių dujų degalinių atsakingi asmenys Inspekcijos pareigūnams nepateikė atnaujintų kolonėlių plombavimo schemų.

Patikrinus 160 prekybos įmonių, 11-oje (6,9 %) nustatyti pažeidimai. Daugiausia pažeidimų nustatyta Telšių (46,7 %), Kauno (16,7 %) ir Klaipėdos (10 %) apskrityse. Iš patikrintos 601 MP (termometrai, liniuotės, svarstyklės) 38 (6,3 %) MP buvo naudojamos pažeidžiant teisinės metrologijos reikalavimus. Patikrinus iš 347 svarstyklių 284-ių (81,8 %) rodmenų paklaidas tiesioginio svėrimo metu, nustatyta, kad jos neviršijo leidžiamų svėrimo paklaidų ribų, nurodytų BPM 8871101-08:2000 „Elektroninės svarstyklės. Bendroji patikros

metodika“ 2.1 punkte. Dėl išankstinio LMI įspėjimo apie planuojamą atlikti patikrinimą 31 (19,4 %) prekybos įmonė pašalino pažeidimus, atliko 60-ies (10,0 %) MP metrologinę patikrą.

Nustatyta, kad MAXIMA LT, UAB prekybos centruose, esančiuose Telšiuose ir Mažeikiuose, įrengtos svarstyklės *Bizerba* tipų *SC 200*, *SC 800* ir *CS 300* taip, kad pirkėjas aiškiai nemato sveriamo produkto masės, kainos ir mokėtinos sumos.

Patikrinus 68 viešojo maitinimo įmones, 9-iose (13,2 %) nustatyti pažeidimai. Daugiausia pažeidimų nustatyta Marijampolės (50,0 %) ir Šiaulių (21,0 %) apskrityse. Iš patikrintų 260 MP (termometrai, matavimo taurelės, svarstyklės ir kt.) 16-a (6,2 %) buvo naudojamos be metrologinės patikros. Patikrinus iš 76 svarstyklių 55-ių (72,3 %) rodmenų paklaidas tiesioginio svėrimo metu, nustatyta, kad jos neviršijo leidžiamų svėrimo paklaidų ribų. Dėl išankstinio LMI įspėjimo apie planuojamą atlikti patikrinimą 22 (32,4 %) įmonės pašalino pažeidimus, atliko 45-ių (17,3 %) MP metrologinę patikrą.

Patikrinus 29 turgaviečių 207 prekeivius, nustatyti 34 (16,4 %) pažeidimai. Daugiausia pažeidimų nustatyta Panevėžio (52,0 %) ir Kauno (41,7 %) apskrityse. Iš patikrintų 273 MP 35-ios (12,8 %) buvo naudojamos pažeidžiant teisinės metrologijos reikalavimus. Turgavietėse patikrinus 211 svarstyklių rodmenų paklaidas tiesioginio svėrimo metu, nustatyta, kad jos neviršijo leidžiamų svėrimo paklaidų ribų. Dėl išankstinio LMI įspėjimo apie planuojamą atlikti patikrinimą 20 (9,7 %) prekeivių pašalino pažeidimus, atliko 20-ies (7,32 %) MP metrologinę patikrą.

Šiaulių ir Tauragės apskrityse patikrinus 31 žalio pieno gamintoją (ūkininką) nustatyti 4 (12,9 %) pažeidimai. Iš patikrintų 42 MP (pieno šaldytuvai-talpyklos, stikliniai termometrai, pieno kiekio matavimo sistemos) 5-ios (11,9 %) neatitiko teisinės metrologijos reikalavimų. Šiaulių apskrityje 33,3 % patikrintų ūkininkų atsiskaitymams su žalio pieno supirkėjais naudojo metrologiškai nepatikrintus pieno šaldytuvus-talpyklas.

Kauno apskrityje patikrinta 8-se motorinių kelių transporto priemonių remonto ir aptarnavimo įmonėse 16 MP (dinamometriniai raktai, stabdžių stendai, automobilių padangų slėgmačiai ir kt.), pažeidimų nenustatyta. Tačiau nustatyta, kad dėl išankstinio LMI įspėjimo apie planuojamą atlikti patikrinimą, 7 (87,5 %) įmonės pašalino pažeidimus, atliko 12-os (75,0 %) MP metrologinę patikrą.

Pagal gyventojų skundus tikrinant šilumos ir karšto vandens tiekėją – UAB „Vilniaus energija“ patikrinta 10 daugiabučių gyvenamųjų namų, nustatyti 2 (20,0 %) pažeidimai. Iš patikrintų 66 MP (karšto vandens skaitikliai, įvadiniai šilumos skaitikliai, matavimo ir duomenų perdavimo sistemos) 11 (16,7 %) karšto vandens skaitiklių gyventojų butuose buvo naudojami metrologiškai nepatikrinti.

LMI atliko 31 (surašyti 73 patikrinimo aktai) bendrą patikrinimą su Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba, kurių metu nustatyta 16 (21,9 %) teisinės metrologijos reikalavimų pažeidimų. Trijuose patikrinimuose dalyvavo ir Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos atstovai. 7-jų tikrintų ūkio subjektų atsakingiems asmenims skirtos baudos. Patikrinimai atlikti žuvų perdirbimo ir konservavimo, alaus gamybos įmonėje, parduotuvėse, turgavietėse, viešojo maitinimo įmonėse, konditerijos ceche, kepykloje, prekybos kioskuose, pieno ūkiuose ir fermose, lošimo automatų salone ir kt.

LMI taip pat atliko 58-is bendrus patikrinimus kartu su Valstybinės mokesčių inspekcijos, Kauno m. savivaldybės Transporto skyriaus, VŠĮ Klaipėdos keleivinio transporto, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos atstovais. Nustatyti 9 (15,5 %) teisinės metrologijos reikalavimų pažeidimai, 7-jų tikrintų ūkio subjektų atsakingiems asmenims skirtos baudos. Patikrinimai atlikti degalinėse, tikrinant taksi paslaugas teikiančias įmones, turguje, kuro bazėje. UAB „Jumps“ (Matuizų k., Varėnos r.) vykdančioje didmeninę prekybą mazutu atlikti mazuto kiekio matavimai

talpyklose. Taip pat LMI inspektoriai kartu su Valstybinės mokesčių inspekcijos atstovais 22 kartus vyko į etilo alkoholio ir alkoholio produktų gamybos įmones atlikti skaitiklių ir išpilstymo linijų jungčių plombavimo bei plombavimo schemų derinimo darbų.

II. Vykdamas fasuotų prekių kiekio atitikties kontrolę, pas gamintojus, fasuotojus ir prekybos įmonėse atlikti 173 patikrinimai, nustatyti 102 pažeidimai, iš jų 37 (21,4 %) pažeidimai pas už fasuotų prekių kiekio atitiktį atsakingus asmenis. Daugiausia pažeidimų nustatyta prekybos įmonėse, kurios pardavinėjo kiekio reikalavimų neatitinkančias fasuotas prekes, todėl joms buvo duoti nurodymai išimti iš prekybos kiekio reikalavimų neatitinkančias prekes ar gražinti jas gamintojams, o stengiantis užkirsti kelią šių prekių tiekimui rinkai, buvo patikrinti 98 šių prekių gamintojai ir importuotojai, kurie, vadovaujantis Fasuočių produktu kiekio ir matavimo indų kontrolės techniniu reglamentu (Žin., 2008, Nr. 106-4076) yra atsakingi už jų pagamintų ir rinkai tiekiamų fasuočių prekių atitiktį teisinės metrologijos reikalavimams. Nustatyta pažeidimų tikrinant fasuotą šaldytą žuvį, mėsos produktus, duonos ir pyrago gaminius, malkas, sėklas, glaistą, suskystintas buitines dujas balionuose, autochemiją ir kt. produktus. 32-jų įmonių-gamintojų ir tiekėjų atsakingiems asmenims už nustatytus pažeidimus skirtos baudos.

Patikrinus 22 rūkytas ir vytintas dešras gaminančias ir fasuojančias įmones (atlikta 40 patikrinimų), 15-oje (68,2 %) nustatyti pažeidimai. Iš patikrintų 144 pavadinimų 1510 dešrų fasuočių 460-ties (30,5 %) neigiami kiekio nuokrypiai viršijo leistinus. Dešrų fasuočių kiekio neatitikimai nustatyti: UAB „Alekniskis“ – 100 %, UAB „Stragutės mėsa“ – 72,4 %, A. Abraičio IĮ „Srovė“ – 61,0 %, ŽŪK „Evertos maistas“ – 52,9 %, UAB „Šiaudinių mėsinė“ – 33,5 %, UAB „Vigesta“ – 25,6 % ir kt.

Patikrintos ne tik Lietuvos gamintojų, bet ir importuotų dešrų fasuotės iš Ispanijos ir Prancūzijos (importuotojai UAB „Rimi Lietuva“, Maxima LT, UAB ir UAB „Rivona“), kuriose taip pat nustatyta kiekio neatitikimų.

Palyginti su 2012 m. atlikto patikrinimo rezultatais, pažeidimų padaugėjo nuo 17,0 % iki 30,5 %.

Patikrinus 28 duoną ir pyrago gaminius fasuojančias ir importuojančias įmones (atlikti 39 patikrinimai), 11-oje (39,3 %) nustatyta pažeidimų. Iš patikrintų 155 pavadinimų 2768 duonos bei pyrago gaminių fasuočių 274-ių (9,9 %) neigiami kiekio nuokrypiai viršijo leistinus. Duonos fasuočių kiekio neatitikimai nustatyti: UAB „Lašų duona“ – 34,0 %, UAB „Mentora ir Ko“ – 37,5 %, UAB „Norfos mažmena“ – 25,9 %, UAB „Senoji kepyklėlė“ – 12,0 % ir kt. Palyginti su 2009 m. atliktų patikrinimų rezultatais, padėtis duoną bei pyrago gaminius fasuojančiose įmonėse pagerėjo.

Patikrinus 21 suskystintas dujas fasuojančią įmonę (atliktas 41 patikrinimas), 6-iose (28,6 %) nustatyta pažeidimų. Iš patikrintų 637 dujų balionų (21 kg ir 11 kg) 70 (11,0 %) neatitiko kiekio reikalavimų. Dujų balionuose kiekio neatitikimai nustatyti: UAB „Evirina“ – 52,1 %, UAB „JDC prekyba SDPP“ – 25,9 %, UAB „Jozita“ – 17,9 %, UAB „Madalva“ – 12,5 % ir kt. Palyginti su 2012 m. atliktų patikrinimų rezultatais, padėtis dujų balionus pildančiose įmonėse beveik nepasikeitė.

5-iose gamintojų įmonėse buvo atlikti fasuočių produktų kiekio bandymai, kuriuos atliko LMI Matavimų ir tyrimų skyrius, akredituotas pagal LST EN ISO/IEC 17025:2006 standarto reikalavimus. Tikrinta šaldyta žuvis, žuvies kulinariniai gaminiai, duonos gaminiai, konservuoti produktai, autochemijos produktai ir kt. Minėti patikrinimai buvo atlikti iš anksto pranešus apie planinius patikrinimus.

7 produktų kiekio patikrinimai atlikti pagal vartotojų skundus. Tikrintos vaikiškos ekologiškos tyrelės, fasuotos dešros, miltai, šaldyta žuvis ir malkos. 6-iais atvejais (85,7 %) nustatyti pažeidimai.

Atlikti 6 planiniai ir netikėti patikrinimai kartu su kitomis priežiūros institucijomis. Tikrinta šaldyta žuvis, mėsos gaminiai, kulinarijos, konditerijos, duonos ir pyrago gaminiai.

LMI iš viso išnagrinėjo 29-is vartotojų skundus, 13 atvejų (44,8 %) šie skundai pasitvirtino. Vartotojai apginti nuo neteisingų matavimų padarinių. Skųstasi dėl butuose įrengtų ir įrenginėjamų karšto vandens, įvadinių šilumos skaitiklių ir nuotolinio duomenų perdavimo sistemų, svarstyklių, taksometro, kolonėlėse dozuojamo benzino, dyzelino ir automobilinių dujų, fasuotos šaldytos žuvies, miltų, mėsos gaminių (dešrų), malkų ir kt. Vartotojai informuoti apie atliktus patikrinimus ir jų rezultatus.

Diegiant verslą kontroliuojančių institucijų veiklos optimizavimo priemones, didelis dėmesys buvo skiriamas ūkio subjektų konsultavimui.

LMI, vykdydama ūkio subjektų konsultavimo priemones, surengė 12 konsultavimo renginių (seminarų) 136 ūkio subjektams. Konsultavimo renginiai buvo organizuoti ūkio subjektams, kurių veikla susijusi su prekyba turgavietėse, konditerijos gaminių gamyba, viešojo maitinimo paslaugomis, prekyba, negyvūninio maisto gamyba, žalio pieno gamyba, šilumos, karšto ir geriamojo vandens gyventojams tiekimu ir kt. Su kitomis priežiūrą vykdančiomis institucijomis (Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnyba, Valstybinės augalininkystės tarnyba, Valstybinės ne maisto produktų inspekcija) aptarti vykdomos ūkio subjektų priežiūros ir vartotojų teisių apsaugos klausimai.

Suteiktos 74 individualios konsultacijos ūkio subjektams (7 veiklą pradedantiems ūkio subjektams), 7 konsultacijos suteiktos telefonu.

Taip pat buvo vykdomos ūkio subjektų apklausos dėl jiems suteiktų konsultacijų naudingumo, dėl LMI parengtų kontrolinių klausimynų vertinimo. Pagal ūkio subjektams įteiktas apklausos anketas visos 41 LMI suteikta individuali konsultacija ir 122 apklausos dėl inspektorių vykdomos priežiūros ir kompetencijos įvertintos teigiamai. Iš 312 apklaustų ūkio subjektų dėl kontrolinių klausimynų naudingumo 302-jų (96,8 %) kontrolinių klausimynų naudojimą įvertino teigiamai.

LMI interneto svetainėje kas mėnesį skelbiami efektyvumo ir rezultatyvumo vertinimo kriterijų pokyčiai, kurie atvaizduojami grafiškai.

Inspekcija pagal savo kompetenciją pastoviai teikia informaciją žiniasklaidos atstovams jiems rūpimais klausimais, supažindina skaitytojus ir klausytojus su teisinės metrologinės priežiūros aktualijomis. Dienraščiuose išspausdinti 6 straipsniai apie atliekamos teisinės metrologinės priežiūros rezultatus.